

نمایش نامه نویسی از طریق رویا پردازی

پوهنیا یما حبیبی

دیپارتمنت تیاتر، پوهنځی هنرهای زیبا، پوهنتون کابل، کابل، افغانستان

ایمیل: yama.habibi921@gmail.com

چکیده

نمایش نامه نویسی به کمک رویا پردازی، رویکردی خلاقانه است که نویسندگان را قادر می سازد تا از ظرفیت های بی نظیر رویاها برای خلق آثار نمایشی جذاب بهره بگیرند. این مقاله به بررسی پیوند میان نمایش نامه نویسی و رویا پردازی پرداخته و نقش آن را در تولید نمایش نامه های معنادار و تأثیرگذار تحلیل می کند. هدف اصلی این تحقیق، تبیین چگونگی استفاده از رویا پردازی و بررسی میزان تأثیرگذاری آن در روند نمایش نامه نویسی است. در ابتدا، مفهوم و تعریف رویا پردازی ارائه شده و سپس ارتباط آن با هنر نمایش نامه نویسی مورد بررسی قرار گرفته است. رویا پردازی به عنوان ابزاری قدرتمند در نوشتن دراماتیک، به نویسندگان امکان می دهد تا جهانی آکنده از تخیل بیافرینند. با بهره گیری از این رویکرد، نویسنده می تواند به شکلی خلاقانه به لایه های درونی شخصیت ها، روابط و رخداد های داستان نفوذ کرده و بازتابی عمیق از پیچیدگی های انسانی ارائه کند. یافته های این تحقیق نشان می دهد که با استفاده از این روش، نویسنده به آرزو ها، ترس ها، امیدها و خواسته های بیان نشده شخصیت ها و روابط درونی آن ها دسترسی پیدا می کند. این مقاله با روش توصیفی-تحلیلی و با اتکا به منابع کتابخانه ای تدوین شده است.

اصطلاحات کلیدی: تخیل؛ داستان؛ رویا پردازی؛ شخصیت؛ نمایش نامه نویسی

Playwriting Through Dreamwork

Yama Habibi

Department of Theatre, Faculty of Fine Arts, Kabul University, Kabul,
Afghanistan

Email: yama.habibi921@gmail.com

Abstract

Playwriting through dream work is a creative approach that enables writers to tap into the allure and potential of dreams to craft compelling dramatic works. This article examines the relationship between playwriting and dreamwork and analyzes its role in creating engaging and meaningful plays. The purpose of the study is to explore how dreamwork is utilized in playwriting and to assess its level of impact. Initially, the concept and definition of dreamwork are explained, followed by an exploration of its connection to playwriting. Dreamwork, as a powerful tool in the art of dramatic writing, allows writers to construct a world rich in imagination. Through this method, writers can creatively delve into the inner dimensions of characters, relationships, and events, offering a profound reflection of human realities. The findings of this study indicate that dreamwork provides writers access to the aspirations, fears, hopes, and unspoken desires of characters and their internal dynamics. This article employs a review approach, primarily focusing on analytical and descriptive research methods.

Keywords: Character; Dreamwork; Imagination; Playwriting Story

ارجاع: حبیبی، ی. (۱۴۰۳). نمایش نامه نویسی به کمک رویا پردازی. ژورنال علمی-تحقیقی علوم اجتماعی پوهنتون کابل

<https://doi.org/10.62810/jss.v7i3.65>. ۱۳۹-۱۵۷. (۳) ۷

مقدمه

نمایش نامه نویسی هنری است که می‌تواند با استفاده از اجزای مختلفی اعم از دیالوگ‌ها، شخصیت‌ها و صحنه‌ها، داستانی فراگیر و قدرت‌مند را به تصویر کشیده و بر تماشاگران تأثیرگذار باشد. در این راستا، نویسنده‌گان نمایش نامه همواره به دنبال روش‌های برای افزایش خلاقیت و تأثیرگذاری آثار خود هستند. یکی از این روش‌ها، استفاده از رویپردازی به‌عنوان یک ابزار خلاق در فرایند نمایش نامه نویسی است. برای حکایت‌کننده‌گان داستان که نمایش نامه‌ها را برای صفحه یا صحنه نوشته نمی‌کنند، تصور کنید که جهان داستان خود را از چشم یک نویسنده، حداقل به‌طور موقت می‌بینید. این چشم‌انداز به شما کمک می‌کند داستان خود را در سه بُعد تصور کنید: کنش فیزیکی‌بی که در مقابل خود می‌بینید؛ گفت‌وگویی که می‌شنوید؛ آنچه می‌توانید از زیرمتن استنتاج کنید. در عمل نمایشی، آنچه می‌بینید و می‌شنوید همان چیزی است که به‌دست می‌آورد، و این تفاوت چندانی با رویاها ندارد (اسمیت، ۲۰۲۲: ص ۱۶).

رویاپردازی فرایندی است که در آن ذهن انسان در حالت خواب یا بیداری، تصاویر، صداها و تجربیاتی را تولید می‌کند که معمولاً در حقیقت واقعی نیستند. این فرایند خلاقانه و پویا می‌تواند در نمایش نامه نویسی به‌عنوان یک ابزار قدرت‌مند مورد استفاده قرار گیرد. با استفاده از رویاپردازی، نویسنده‌گان می‌توانند به دنیای خارق‌العاده و غیرمعمول فروروند و شخصیت‌ها و رویدادهای را خلق کنند که در واقعیت محدود به آن‌ها نیستند. علاوه‌براین، رویاپردازی می‌تواند در خلق شخصیت‌های پیچیده و چند بُعدی نیز مؤثر باشد. با ترکیب و تنظیم تجربیات و تصاویر رویایی، نویسنده‌گان می‌توانند شخصیت‌هایی را خلق کنند که دارای تضادها و پیچیده‌گی‌های ذهنی هستند. این شخصیت‌ها، به تماشاگران امکان می‌دهند در عمق روان و به درون آن‌ها نفوذ کنند و ارتباط عاطفی بیشتری را با آن‌ها برقرار کنند. کار با رویا متفاوت از تعبیر یا تحلیل رویا است. در کار با رویا، هیچ فردی ادعای دانستن معنی رویاهای شما را نمی‌کند؛ در عوض، مفهوم انعطاف‌پذیرتر از رویاپردازی نشان می‌دهد که رویا، تخیل ذهنی منحصر به فرد یک انسان است که در جریان دایمی است و به فیزیولوژی خواب واکنش نشان می‌دهد: رویا فقط تا جایی معنا دارد که بیننده فکر می‌کند. در نظر بگیرید که یک رویا برای افراد مختلف می‌تواند معانی زیادی داشته باشد. در واقع، خواب شما ممکن است در زمان‌های مختلف معانی مختلفی برای شما داشته باشد (زهاوی، ۲۰۰۲: ص ۱۲).

با وجود تأثیرگذاری و قدرت خلاقیتی که رویاپردازی در نمایش نامه نویسی دارد، این روش نیازمند تکنیک‌ها و استراتژی‌های خاصی است، که در این مقاله، ابتدا به مفهوم و ماهیت رویاپردازی پرداخته

و سپس به تبیین نقش آن در فرایند نمایش‌نامه‌نویسی، بررسی ارتباط نمایش‌نامه‌نویسی و رویاپردازی، بررسی نقش آن در ایجاد نمایش‌نامه‌های که بر تماشاگران تأثیر گذارند و به بررسی تکنیک‌ها و روش‌های کاربردی برای استفاده از رویاپردازی در نمایش‌نامه‌نویسی پرداخته شده است. در نهایت، امید است که این مقاله، نویسنده‌گان نمایش‌نامه و علاقه‌مندان به هنر تئاتر را با روش نوین و خلاقانه در نمایش‌نامه‌نویسی آشنا کند و در ایجاد آثار تأثیرگذار و بی‌نظیر به آن‌ها کمک کند.

بیان مسئله

مسئله‌ای که مطالعه و تحقیق را در این زمینه الزامی می‌سازد، دو شاخص زیر است:

تأثیر استفاده از رویاپردازی در فرایند نویسنده‌گی نمایش‌نامه

نمایش‌نامه‌نویسی به کمک رویاپردازی یک رویکرد خلاقانه است که نویسنده‌گان نمایش‌نامه را قادر می‌سازد تا از قدرت و جذابیت رویاها بهره‌برداری کنند. با استفاده از رویاپردازی، نویسنده‌گان قادرند تا به‌طور خلاقانه به جنبه‌های عمیق و درونی شخصیت‌ها، روابط و رویدادها در داستان پرداخته و بازتابی عمیق از واقعیت‌های انسانی را ارائه دهند. بحث در مورد تأثیر استفاده از رویاپردازی در نمایش‌نامه‌نویسی به‌عنوان یک روش خلاقانه و قدرت‌مند برای جذب مخاطبان و ایجاد داستان‌های شگفت‌انگیز و مفهومی می‌تواند از اهمیت بالایی برخوردار باشد. همچنین، مطالعه این مسئله می‌تواند روش‌ها و شیوه‌های بهتری برای استفاده از رویاپردازی در نمایش‌نامه‌نویسی را بر مبنای تجربیات و تحقیقات قبلی به دست آورد. با توجه به اهمیت و تأثیرگذاری رویاپردازی در نمایش‌نامه‌نویسی، مسئله تحقیق در این‌جا برای بررسی این است که چگونه استفاده از رویاپردازی می‌تواند در فرایند نویسنده‌گی نمایش‌نامه بهبود بخشیده و چه تأثیری در ایجاد داستان‌های جذاب، عمیق و مفهومی دارد. این تحقیق می‌تواند به نویسنده‌گان نمایش‌نامه زمینه را فراهم کند تا روش‌ها و تکنیک‌های بهتری را در جهت بهره‌برداری از قدرت و خلاقیت رویاپردازی در نوشتن نمایش‌نامه‌های‌شان به کار گیرند.

تأثیر استفاده از رویاپردازی بر جذابیت و عمق نمایش‌نامه‌ها

استفاده از رویاپردازی در نمایش‌نامه‌نویسی به‌عنوان یک روش خلاقانه و نوآورانه، می‌تواند تأثیر قابل توجهی بر جذابیت و عمق نمایش‌نامه‌ها داشته باشد. این روش به نویسنده‌گان یاری می‌نماید تا به جنبه‌های پنهان، پیچیده و متناقض شخصیت‌های داستان پرداخته و با استفاده از تصاویر رویاها و نمادها، داستانی غیرمعمول و پُر از تخیل ایجاد کنند و به چه شکلی تأثیر مثبتی بر جذابیت و عمق آن‌ها داشته باشند. در کل گفته می‌توانیم که نویسنده تیاتر برای ایجاد یک اثر هنری چگونه و از کدام

تکنیک‌ها استفاده کند تا بتواند بسیار به راحتی یک اثر هنری کاملاً نمایشی و قابل اجرا را بنویسد که در این تحقیق به نکات بسیار مهم و کلیدی آن اشاره شده است.

اهمیت تحقیق

تحقیق در زمینه‌ی نمایش‌نامه‌نویسی به کمک رویاپردازی اهمیت بسیاری دارد. در ادامه، به اهمیت این تحقیق در چند نکته اشاره خواهیم کرد:

۱. افزایش خلاقیت و نوآوری: استفاده از رویاپردازی در نمایش‌نامه‌نویسی، به نویسندگان امکان می‌دهد تا خلاقیت خود را به سطح بالاتری افزایش داده و داستان‌های جدید و نوآورانه‌ای ایجاد کنند. این تحقیق می‌تواند به شناخت بهتر اصول و تکنیک‌های استفاده از رویاپردازی کمک کند و از طریق آن، نویسندگان قادر خواهند بود تا داستان‌های منحصر به فرد و خلاقانه خلق کنند که به خواننده‌گان نیز جذابیت بیشتری ارایه دهند.

۲. ایجاد داستان‌های عمیق و مفهومی: رویاپردازی به نویسندگان می‌آموزاند تا چگونه به جنبه‌های عمیق و درونی شخصیت‌ها، روابط و رویدادها در داستان پرداخته و بازتاب عمیق از واقعیت‌های انسانی را ارایه دهند. با استفاده از رویاپردازی، نویسندگان می‌توانند به‌طور شگفت‌انگیز و تصویری مفاهیم پنهان، پیچیده و متناقض را بیان کرده و داستان‌های با عمق و معنادار ایجاد کنند که به خواننده احساسات و تفکرات عمیق‌تری را منتقل نمایند.

۳. جذب و تأثیرگذاری بیشتر بر روی مخاطبان: استفاده از رویاپردازی در نمایش‌نامه‌نویسی می‌تواند باعث جذب و تأثیرگذاری بیشتر بر مخاطبان شود. نمایش‌نامه‌هایی که از رویاپردازی بهره می‌برند، علاوه بر جذابیت بصری، به مخاطبان امکان می‌دهند در دنیایی غیرمعمول و پُر از تخیل فروروند و با تجربه‌ها و احساسات عمیقی روبرو شوند.

- تکمیل و گسترش دانش: تحقیق در زمینه نمایش‌نامه‌نویسی به کمک رویاپردازی ما را تقویت می‌کند تا دانش خود را در این حوزه تکمیل و گسترش دهیم. با بررسی عمیق‌تر و تجزیه و تحلیل رویاپردازی در نمایش‌نامه‌ها، می‌توانیم به شناخت بهتری از این روش خلاقانه و تأثیرات آن بر داستان‌سازی دست یابیم.

- توسعه تکنیک‌ها و روش‌ها

- توسعه هنری: انجام این تحقیق می‌تواند به توسعه و پیشرفت هنر نمایش نامه‌نویسی مفید واقع شود.

اهداف تحقیق

۱. بررسی تأثیر رویاپردازی بر جذابیت و عمق نمایش نامه‌ها: این تحقیق به بررسی نشانه‌های که نشان دهنده جذابیت و عمق نمایش نامه‌های که از طریق رویاپردازی نوشته شده، می‌پردازد.
۲. شناسایی تکنیک‌ها و روش‌ها: این تحقیق به شناسایی روش‌ها، تکنیک‌ها و استراتژی‌هایی که نویسندگان نمایش نامه می‌توانند در استفاده از رویاپردازی از آنها بهره‌بردارند، می‌پردازد.
۳. بررسی تأثیر رویاپردازی بر مخاطبان: در این تحقیق تلاش صورت گرفته است تا نمایش نامه‌های که با استفاده از رویاپردازی نوشته می‌شود چه تأثیرات بالای مخاطب می‌گذارد.
۴. تأثیر تحقیق بر توسعه‌ی هنری و ادبی: این تحقیق به توسعه و پیشرفت هنر نمایش نامه‌نویسی و ادبی کمک می‌کند. و به تعمیق در دانش و فهم نمایش نامه‌نویسان درباره استفاده از رویاپردازی و بهبود درک آنها از این روش پرداخته می‌شود.

سؤالات تحقیق

سؤال اصلی: آیا استفاده از رویاپردازی در نمایش نامه‌نویسی می‌تواند به نویسنده در انتقال احساسات و اندیشه‌های عمیق‌تر به مخاطبان کمک کند؟

سؤالات فرعی

۱. چه تعریفی از رویاپردازی در نمایش نامه‌نویسی وجود دارد و چگونه می‌توان آن را در نمایش نامه‌ها اعمال کرد؟
۲. چگونه رویاپردازی می‌تواند عمق بیشتری به شخصیت‌ها و داستان‌ها در نمایش نامه‌ها ببخشد؟
۳. چه ابزارها و تکنیک‌هایی برای استفاده از رویاپردازی در نمایش نامه‌نویسی وجود دارد؟

پیشینه‌ی تحقیق

رویاپردازی عموماً در زمینه هنر، ادبیات، روان‌شناسی و روان‌کاوی مورد مطالعه و بررسی قرار می‌گیرد. این مفهوم شامل روان‌شناسی تحلیلی، تحلیل رویاها و تأثیر آنها بر ذهن و روان انسان می‌شود. از رویاپردازی برای خلق دنیای تخیلی و نمادین در نوشتن آثار ادبی به کار می‌رود. رویاپردازی به‌عنوان یک فرایند شناختی و خلاقانه، به تخیل و خلق تصاویر و واقعیت‌های ناشناخته و غیرمعمول در ذهن انسان اشاره دارد. در واقع، رویاپردازی فرایندی است که در آن فرد به‌طور آگاهانه و با استفاده از تخیل

و خلاقیت خود، تجسم‌ها، تصاویر، صحنه‌ها و داستان‌هایی را در ذهن خود ایجاد می‌کند (گوستاو یونگ، ۱۹۶۱: ص ۲۲).

نمایش‌نامه‌نویسی با استفاده از رویاپردازی یک رویکرد خلافتانه است که در طراحی و نگارش نمایش‌نامه‌ها استفاده می‌شود. این رویکرد نویسنده را آزاد می‌گذارد تا از عناصر فانتزی، رویاها، و دنیا‌های خیالی برای بررسی و بیان مسائل اجتماعی و فرهنگی استفاده کند. با استفاده از رویاپردازی، نویسنده می‌تواند به طرز خلافتانه‌تری به مسائل پیچیده و چندلایه نگاه کند و جوانب مختلف اجتماعی و فرهنگی را بررسی کند. استفاده از رویاپردازی در نمایش‌نامه‌نویسی به دهه‌ها قبل بازمی‌گردد و بسیاری از نمایش‌نامه‌نویسان از این روش در آثارشان استفاده کرده‌اند. آن‌ها از رویاها، نمادها و داستان‌های خیالی برای بررسی مسایل اجتماعی و فرهنگی استفاده کرده‌اند. برخی از نمونه‌های معروف از نمایش‌نامه‌هایی که در آن از رویاپردازی استفاده شده است، عبارتند از:

۱. نمایش‌نامه‌ی "مرگ یک فروشنده (Death of a Salesman)" نوشته‌ی آرتور میلر که با استفاده از رویاها و خاطرات شخصیت اصلی به بررسی نابرابری طبقاتی و مسائل خانوادگی می‌پردازد.
۲. نمایش‌نامه "میدیا (Media)" نوشته آریستوفانس که با استفاده از رویاپردازی به شکست قدرت و رسانه‌ها در جامعه می‌پردازد.
۳. نمایش‌نامه "مردی به نام خشم (A Man for All Seasons)" نوشته‌ی رابرت بولتون که از رویاپردازی برای بررسی آزادی عقیدت و مسائل اخلاقی مربوط به قدرت سیاسی استفاده می‌کند (اسپنسر، ۲۰۰۲: ص ۲۶).

از شما می‌خواهم که نسبت به رویاها نگرش پدیدارشناسانه داشته باشید، به عبارت دیگر، طبیعت رویای خود را برای اولین بار و هر بار، تجربه کنید، تظاهر کنید که حتی نمی‌دانید چه چیزی رویا است. پدیدارشناسی مطالعه‌ی آگاهی و اشیاء تجربی مستقیم (از دیدگاه نقطه نظر شخص اول) است، پدیدارشناسی سعی می‌کند بدون دخالت به خود چیز دست یابد. این تجربه مستقیم فردی است که آگاهانه و عمدتاً تحت تأثیر پدیده‌ها قرار می‌گیرد. برت او استیت، نظریه‌پرداز نمایش، نگرش پدیدارشناختی را این‌گونه توضیح داد: «بیشتر توانایی دیدن از طریق «فلم آشنایی» است که «صحنه اشیاء» را با تکرار آن بی‌تفاوت می‌کند. به‌طور معمول، پدیدارشناسی از ما می‌خواهد که تمام اطلاعاتی را که در مورد یک تجربه خاص دریافت کرده‌ایم کنار بگذاریم (کلمه فلسفی این عمل را "اپوکه" می‌نامند) و به خود تجربه پاسخ دهیم به‌طور ذهنی و تا حد امکان به‌طور خاص با توجه به برداشت‌های

خودما از آن، و در پدیدارشناسی تا جایی که می‌توانیم به جنبه‌های مختلف آن تجربه بر می‌گردیم و به ماهیت آن می‌رسیم. اوستیت این فرایند را نوعی «امپرسیونیسم» یا «نقد ادراکی از دنیای واقعی» می‌نامند (اوستیت، ۲۰۰۷: ص ۲۹).

ویلشایر بروس نظریه‌پرداز پدیدارشناسی می‌گوید: «تلاش نظام‌مندی برای آشکار کردن امر بدیهی است». به دلیل تکرار مداوم پدیده‌ها در زنده‌گی روزمره، از جمله تجربه ما از رویا دیدن، ما به آن‌ها عادت می‌کنیم. به دلیل این حساسیت‌زدایی، ما تجربه‌ی واقعی خود را از دست می‌دهیم. علاوه بر این، ما طعمه‌ی نظریه‌های دیگر در مورد آن تجربیات می‌شویم (ویلشایر، ۱۹۸۲: ص ۹).

نمایش‌نامه‌نویسی به کمک رویاپردازی در سال‌های اخیر مورد توجه بعضی از نویسندگان و نظریه پردازان قرار گرفته است و بسیاری از نویسندگان و نظریه‌پردازان در این زمینه تحقیقات و آثاری ارائه کرده‌اند. در زیر، به یک تعداد محدود آن اشاره شده است:

✓ در کتاب "The Poetics of Space: Theater and Dream" نوشته Gaston Bachelard، رابطه بین

رویاپردازی و نمایش‌نامه‌نویسی بررسی شده و به موضوعات ذیل اشاره دارد:

- بررسی عمیقی از تأثیرات فضا بر خیال و ادراک انسان ارائه می‌دهد. او به شکل پویا و بدست آمده از تجربه‌های شخصی و ادبی، به بررسی واکنش‌های انسان به انواع فضاها، مانند خانه، اتاق، غار و حتی فضاها‌ی آبی و آسمانی می‌پردازد.
- بر روی تأثیر تئاتر و عمل نمایش بر فضا و رویا تمرکز می‌کند. او به بررسی واکنش‌ها و احساساتی که تئاتر در مخاطبان خلق می‌کند، می‌پردازد و نقش آن را در شکل‌دهی به رویاها و تجربه‌های خیالی بررسی می‌کند.
- به تحلیل تأثیر رویاها در ساختارهای فضایی و پرتوان‌کننده آن‌ها می‌پردازد. او به بررسی نقش رویاها در خلق فضاها‌ی خیالی و نقش آن‌ها در تجربه انسان از فضاها می‌پردازد (بچی لارد، ۲۰۱۴، ص ۳۳).

✓ آنتونین آرتود (Antonin Artaud) در کتاب خویش تحت عنوان "The Theater and Its

Double" نیز به بررسی استفاده از رویاپردازی در نمایش‌نامه‌نویسی و به تئاتر تلویزیون و تأثیر آن در جذابیت و تأثیرگذاری نمایش‌نامه‌ها پرداخته است. آرتو از رویاپردازی به عنوان یک وسیله برای بیان زیرنویس ناخودآگاه استفاده می‌کند. او بر آن بود که تئاتر باید به‌طور مستقیم با ناخودآگاه جماعت در ارتباط باشد و از طریق رویاها و نمادها احساسات عمیق و غیرمعمول را به

نمایش بگذارد. آرتو بر این باور است که تئاتر باید یک تجربه شوک آور و خلاق باشد و باید قدرت انتقادی و تحول آفرینی را در جامعه القا کند. وی به تأکید بر ارتباط بین نمایش و واقعیت، اهمیت فرهنگ سازی و تأثیرگذاری تئاتر در جامعه، و نقش و تأثیر قدرت های فرهنگی در تئاتر می پردازد (آرتود، ۲۰۰۲، ص ۱۱).

✓ نویسنده دیگر بنام سالوادور دالی (Salvador Dali) نیز به استفاده از رویاپردازی در نمایش نامه نویسی توجه کرده است. آثار هنری و نظریه های دالی در ارتباط با رویاپردازی و نمایش نامه نویسی در کتاب "The Secret Life of Salvador Dali" توسط خود دالی شرح داده شده است. دالی بیشتر روی موضوعاتی ذیل در کتاب خویش تمرکز نموده است:

۱. زنده گی شخصی: دالی در این کتاب به جنبه های مختلف زنده گی خود، از جمله خانواده، روابط شخصی، عادات، خلق و خوی و زنده گی عاطفی خود می پردازد.

۲. هنر و خلاقیت: دالی در این کتاب به فلسفه و روش های خلاقیت خود در هنر پرداخته و به بررسی فرایند خلق اثرهای هنری اش، تکنیک های خاص و تأثیرات روان شناختی در هنر و همچنین مفکوره و تفکرات خود درباره هنر می پردازد.

۳. رویاپردازی و تجزیه و تحلیل روان شناختی: دالی به بررسی رویاها، تفسیر آنها و تأثیر آنها در خلق اثرهای هنری خود می پردازد. وی نیز به تفصیل در مورد تحلیل روان شناختی ذهن خود و ارتباط آن با آثار هنری خود صحبت می کند.

۴. سرگرمی ها و علایق: دالی در این کتاب به جزئیات مربوط به علایق و سرگرمی های خود، از جمله عشق به سرگرمی های عجیب و غریب، علاقه به سینما، موسیقی و ادبیات اشاره می کند (دالی، ۲۰۲۴: ص ۴۳).

✓ آگوستو بوال در کتاب خویش تحت نام Theater of the Oppressed در تکنیک های تئاتر مشارکتی از رویاپردازی به عنوان یکی از وسایل برای تحریک خلاقیت و تخیل در جمعیت استفاده می کند. از رویاها و نمادها برای بررسی مسائل اجتماعی، سیاسی و فرهنگی استفاده می کند و بازیگران را تشویق می کند تا با تصور و تجسم نقش های مختلف، به جست و جو راه حل های جدید بپردازند (بوال، ۲۰۰۸: ص ۱۷).

روش تحقیق

برای تبیین مطالب و اهداف این تحقیق از روش کتابخانه ای و به منظور دستیابی به درک عمیق تر موضوع و جمع آوری اطلاعات مورد نیاز، از روش توصیفی تحلیلی با استناد از منابع معتبر استفاده

صورت گرفته است. تحلیل هم به گونه‌ی کیفی با استفاده از روش تحلیل محتوا انجام یافته است. آثار و منابع لازم در زمینه مورد مطالعه قرار گرفته‌اند و اطلاعات مورد نیاز، از آن استخراج گردیده و در این مقاله مورد استفاده قرار گرفته است.

نمایش‌نامه‌نویسی: مفاهیم و مبانی

نمایش‌نامه‌نویسی یک شاخه از هنر نمایشی به معنای نوشتن و آفرینش نمایش‌نامه‌هاست. در این فرایند، نویسنده با استفاده از کلمات، دیالوگ‌ها، شخصیت‌ها، صحنه‌ها و اتفاقات، داستانی را شکل می‌دهد که برای نمایش روی صحنه مناسب باشد. نمایش‌نامه‌نویسی در واقع تلاشی است برای به تصویر کشیدن داستان و درک عمیق‌تر شخصیت‌ها و رویدادها از طریق عناصر نمایشی (فروغی، ۲۰۱۳: ص ۱۴).

نمایش‌نامه‌نویسی یک گونه ادبی است که در آن داستان و رویدادها از طریق گفت‌وگوها، صحنه‌ها و شخصیت‌ها بیان می‌شود. در این قالب، نویسنده با استفاده از اصول و مبانی خاص، داستان و تجربیات خود را به شکل دراماتیک و نمایشی به تصویر می‌کشد. در زیر، به برخی از مفاهیم و مبانی مهم در نمایش‌نامه‌نویسی اشاره می‌کنم:

- ✓ **ساختار دراماتیک:** نمایش‌نامه باید دارای ساختار دراماتیک باشد که شامل قسمت‌های مختلف مانند معرفی شرایط اولیه، ایجاد تنش و تعارض، رسیدن به اوج تنش، حل مشکل و پایان باشد. این ساختار به داستان سازگاری و جذابیت می‌بخشد.
- ✓ **شخصیت‌ها:** شخصیت‌ها در نمایش‌نامه باید واقعی، پویا و قابل ارتباط باشند. آن‌ها باید دارای ویژگی‌ها، هدف‌ها، تناقضات و تغییرات در طول داستان باشند. شخصیت‌ها باید به خواننده/بازیگر اجازه دهند با آنها ارتباط برقرار کند و باعث تعامل و همدلی با داستان شوند.
- ✓ **دیالوگ:** دیالوگ‌ها نقش بسیار مهمی در نمایش‌نامه دارند. آن‌ها باید طبیعی و شخصیت‌ها را به خوبی نشان دهند و جریان داستان را منعکس کنند. گفت‌وگوها باید بازنمای شخصیت‌ها، احساسات، هدف‌ها و تناقضات آنها باشد.
- ✓ **صحنه‌نویسی:** صحنه‌ها در نمایش‌نامه باید به خواننده/بازیگر اجازه دهند داستان را به تصویر کشیده و احساسات و تنش‌ها را به خوبی منتقل کنند. صحنه‌ها باید مناسب با داستان، شخصیت‌ها و اتفاقات باشند و جذابیت نمایش را بیشتر کنند.

- ✓ **توصیفات:** توصیفات در نمایش نامه باید به میزان لازم و کافی باشند تا صحنه‌ها، شخصیت‌ها و محیط را به تصویر بکشند. توصیفات باید واضح و جذاب باشند و بازیگران و کارگردان را در خلق تصویر مناسب یاری کنند.
- ✓ **جریان و تنظیمات:** جریان نمایش نامه به روند پیش روی داستان کمک می‌کند و تنظیمات (موسیقی، نورپردازی، تنظیم صحنه و...) بازی را تحت تأثیر قرار می‌دهد. نویسنده باید جریان و تنظیمات را به گونه‌ای طراحی کند که به ایجاد اثر و تأثیر مطلوب در نمایش کمک کند.
- ✓ **موضوع و پیام:** همچون هر اثر ادبی دیگری، نمایش نامه نیز می‌تواند دارای موضوعات و پیام‌های خاصی باشد. نویسنده باید موضوع خود را با توجه به جنبه‌های نمایشی توسعه دهد و پیام خود را از طریق داستان و شخصیت‌ها به خواننده/بازیگر منتقل کند.
- ✓ **نمایش به‌عنوان عنصر اصلی:** در نمایش نامه، نمایش و اجرا مهمترین عنصر است. نویسنده باید در نظر داشته باشد که نمایش نامه او برای روی صحنه اجرا خواهد شد و باید جذابیت و تأثیر را در قالب نمایش بیان کند.
- ✓ **نثر و قالب:** نمایش نامه معمولاً با استفاده از نثر نوشته می‌شود و باید دارای قالب مناسب باشد که شامل عناصری مانند نام صحنه‌ها، شخصیت‌ها، دیالوگ‌ها و توصیفات است (نابوکوف، ۲۰۱۷: ص ۲۱).

این موارد تنها چند نکته از مفاهیم و مبانی مهم در نمایش نامه‌نویسی هستند. نویسنده نمایش نامه باید با مطالعه و تمرین مستمر، بهبود و توسعه مهارت‌های خود را در این زمینه رقم بزند.

رویاپردازی

رویاپردازی به معنای "آفرینش تصاویر و واقعیت‌های ناشناخته و غیرمعمول در ذهن انسان" است. این عبارت از دو کلمه "رویا" و "پردازی" تشکیل شده است. "رویا" به معنای تصاویر و تصوراتی است که در ذهن انسان پدیدار می‌شوند و اغلب در حالت خواب به وجود می‌آیند. "پردازی" به معنای پرداختن، شکل دادن و خلق کردن است. پس گفته می‌توانیم که رویاپردازی به معنی پرداختن به تصاویری که در ذهن ما پدیدار می‌شود، چه در خواب و یا بیداری (فروغی، ۲۰۱۳: ص ۴۱).

چرا رویاها؟ زیرا آنجا جایی است که ما خود را منحیث درام‌نویس شگفت‌زده می‌کنیم. این جاست که نمایش نامه‌ی بسیار عالی ایجاد می‌کنیم؛ آن‌ها به‌طور غیرمنتظره از یک منظره به منظره دیگر جاری می‌شوند و اساس توانایی‌های ما در ساخت داستان را تشکیل می‌دهند. ما از رویاها برای روشن کردن و تصفیه خاطرات، تعریف اهداف و پاسخ به سؤالات خویش استفاده می‌کنیم. رویاپردازی یک کاری

است که بدون اراده‌ی ما انجام می‌شود و با این حال جهان‌های کامل در مقابل ما باز می‌شوند، بدون محدودیت انتقادگر درونی ما. هدف استفاده از قدرت طبیعی رویاها و عبور از این انتقادگر، تبدیل نمایش‌نامه‌های تان از خستگی و تکرار واقعیت به تئاتر و سینما است. در نهایت، به‌عنوان نویسنده‌گان نمایش‌نامه، ما می‌خواهیم داستان‌های جدید، تازه و متعجب‌کننده را بیان کنیم و راوی داستان استاد درونی ما رویا بر است (بندتی، ۱۴۰۲: ص ۳۵).

نویسنده‌ی که از رویاپردازی برای نمایش‌نامه‌نویسی استفاده می‌کند کنترل رویای خود را در لحظه‌ی حال به دست خواهد گرفت، به آنچه دریافت می‌کند پاسخ می‌دهد، معنای آن را تصمیم می‌گیرد و به اصل رویا برای خلق هنر دست می‌یابد. (هیچ پولیس رویایی وجود ندارد که صحت گزارش خواب شما را مورد مناقشه قرار دهد). شما تصمیم می‌گیرید که در رویاهای شما چه اتفاقی افتاده است - یا فکر می‌کنید در رویاهای شما چه اتفاقی افتاده است. گزارش رویا به همان اندازه که واقعیت دارد هنر است. فقط تو به یاد می‌آوری در رویاهایت چه اتفاقی افتاده است (مک لافلین، ۱۹۹۷: ص ۶۷).

اکنون، بیشتر مردم از کار روان‌شناس زیگموند فروید با رویاها و کار شاگردش کارل یونگ می‌دانند. هر دو متفکران درخشان و تحلیل‌گران رویا بودند و مطالب زیادی نوشتند برای کسانی که به رویاها علاقه‌مند هستند صحبت می‌کند. از نظر فروید، رویاها راه سلطنتی به سوی ناخودآگاه بودند. برای یونگ، رویاها نه به خاطر آنچه پنهان می‌کردند، بلکه برای آنچه آشکار می‌کردند اهمیت داشتند، و این مکاشفات از طریق روایت‌های اسطوره‌ای که بینشی جمعی از زنده‌گی ما فراهم می‌کردند، به دست آمد. این دو متفکر چه با ایده‌های آن‌ها موافق باشید یا نه، معتقد بودند که رویاها مهم هستند. و تصور فروید استفاده از تداعی آزاد برای درک رویاها، یک فرایند فوق‌العاده مفید است اما فقط در صورتی که شما این ارتباط را انجام دهید. فروید در مقاله خویش تحت عنوان "رابطه‌ی شاعر با رویاپردازی" به این تصور بود که "افراد شاد هرگز خیال پردازی نمی‌کنند. فقط ناراضی‌ها آرزوهای برآورده نشده، نیروی محرک پشت خیالات هستند. هر فانتزی جدآگانه شامل برآورده شدن یک آرزو است و واقعیت ناراضی‌ت را بهبود می‌بخشد (فروید، ۱۹۹۵: ص ۷۲).

و نیز فروید در کتاب دیگر خویش ذکر می‌کند «در واقع مسیری از فانتزی دوباره به واقعیت وجود دارد، و آن هنر است» (فروید، ۱۹۹۳: ص ۴۸).

ارتباطات نمایش‌نامه‌نویسی با رویاپردازی

در نمایش‌نامه‌نویسی، نویسنده با استفاده از خلاقیت و خیال خود، داستان و رویدادها را به شکل دراماتیک و نمایشی به تصویر می‌کشد. او شخصیت‌ها و صحنه‌ها را طراحی کرده و دیالوگ‌ها را برای ارتباط شخصیت‌ها در زمان و مکان مشخص می‌نویسد. در این فرایند، نویسنده نیاز به رویاپردازی دارد تا به خیال خود آزادی بدهد و داستان را در ذهن خود تجسم کند. ارتباط بین نمایش‌نامه‌نویسی و رویاپردازی در این است که هر دو فرایندهای خلاقانه هستند و از خلاقیت و تخیل استفاده می‌کنند. در نمایش‌نامه‌نویسی، نویسنده داستان و شخصیت‌هایی را ایجاد می‌کند و آن‌ها را در قالب صحنه‌ها و دیالوگ‌ها به تصویر می‌کشد تا در صحنه‌های نمایشی اجرا شود. در حالی که در رویاپردازی، فرد از طریق خیال و خلاقیت خود، دنیایی غیرمنطقی و خیالی را خلق می‌کند و تجربه‌ها و احساسات خود را در قالب تصاویر و رویدادهایی غیرمنطقی بیان می‌کند. با این حال، هر دو فرایند در زمینه خلاقیت، ایجاد داستان و بیان احساسات و ایده‌ها نقش مهمی دارند.

از طرف دیگر، رویاپردازی یک فرایند خلاقانه است که در آن افکار، تصاویر و ایده‌ها در ذهن فرد به صورت غیرمنطقی و خلاقانه ظاهر می‌شوند. در رویاپردازی، فرد ممکن است داستان‌ها و صحنه‌های خیالی را تجربه کند، شخصیت‌های جدید ایجاد کند و رویدادهای نمایشی را در ذهن خود بسازد. این فرایند خلاقانه می‌تواند به عنوان یک منبع الهام برای نویسنده‌گان نمایش‌نامه‌نویسی عمل کند. آن‌ها می‌توانند از الهام‌ها و ایده‌هایی که در رویاها و خیالات خود پیدا می‌کنند، برای طراحی شخصیت‌ها، صحنه‌ها و داستان‌های خود استفاده کنند (استیت، ۲۰۱۱: ص ۸۷).

امکاناتی که در این دو فرایند وجود دارند، شامل موارد زیر است:

- ✓ **تخیل و خلاقیت:** هر دو فرایند به فرد اجازه می‌دهند تا از تخیل و خلاقیت خود برای ایجاد داستان، شخصیت‌ها و رویدادها استفاده کند.
- ✓ **ایجاد دنیای خیالی:** نمایش‌نامه‌نویسی و رویاپردازی به نویسنده و هنرمندان امکان می‌دهند دنیاهای جدید و خیالی را خلق کنند و در آن‌ها داستان‌ها را جریان دهند.
- ✓ **بیان احساسات و ایده‌ها:** هر دو فرایند به فرد اجازه می‌دهند تا احساسات، ایده‌ها و تجربیات خود را در قالب داستان و رویدادهای غیرمنطقی بیان کند.
- ✓ **تجسم و اجرا:** نمایش‌نامه‌نویسی معمولاً برای اجرا در صحنه‌های نمایشی طراحی می‌شود و رویاپردازی نیز می‌تواند تجسمی شود و به صورت عمومی در قالب نمایش‌ها و آثار هنری برجسته شود.

✓ **تعامل با مخاطب:** هر دو فرایند به نویسنده یا هنرمند امکان برقراری ارتباط و تعامل با مخاطبان خود را می‌دهند تا از طریق آثار خود تأثیرگذاری کنند (آگری، ۱۴۰۱: ص ۵۶).

استفاده از رویاها به‌عنوان نمادگذاری

استفاده از رویاها به‌عنوان نمادگذاری در نمایش‌نامه‌نویسی به این معناست که نویسنده می‌تواند رویاها را به‌عنوان نمادهایی استفاده کند که به‌طور غیرمستقیم به مفاهیم، احساسات و ایده‌های عمیق‌تر داستان اشاره می‌کنند. رویاها می‌توانند عناصری باشند که وضعیت ذهنی، ترس‌ها، خواسته‌ها، احساسات، نگرش‌ها و تمایلات نهفته در شخصیت‌ها را نشان دهند. آن‌ها می‌توانند به‌عنوان نشانگرهای نمادین برای واکنش‌ها، تحولات و تغییرات شخصیتی در طول داستان و نمایش‌نامه عمل کنند. و استفاده از آن نویسنده را قادر می‌سازد تا به صورت غیرمستقیم و با استفاده از زبان تصویری و نمادین، تحولات درونی و روانی شخصیت‌ها را به تماشاگران نشان دهد و برای ایجاد عمق و پیچیده‌گی در داستان و شخصیت‌ها مورد استفاده قرار گیرند. رویاها می‌توانند به‌عنوان نمادهایی برای نشان دادن تضادهای درونی شخصیت‌ها عمل کنند. بنابراین، استفاده از رویاها در نمایش‌نامه‌نویسی می‌تواند به‌عنوان یک ابزار مؤثر برای ایجاد تنش، تعارض و درگیری در داستان عمل کند و به نویسنده امکان می‌دهد تا احساسات و تضادهای درونی شخصیت‌ها را به صورت دراماتیک و پُررنگ به تماشاگران منتقل کند. رویاها می‌توانند تعارض بین واقعیت و خیال را در داستان به شکل زیر نمایش دهند:

- **تناقض در محتوا:** رویاها معمولاً به صورتی است که عناصر غیرمنطقی و خیالی را با عناصر واقعی و قابل تشخیص در هم تنیده‌اند. آن‌ها می‌توانند نگرش‌های متضاد، خواسته‌های متناقض یا تمایلات درونی متضاد را نمایش دهند. این تضادها و تعارضات می‌توانند منجر به تنش‌های درونی شخصیت‌ها، درگیری‌های بین شخصیت‌ها، یا تضادهای بین واقعیت و خیال در داستان شوند. آن‌ها می‌توانند مرزهایی بین دنیای آرزوها و امیدها و دنیای واقعیت برجسته کنند و تضادهایی بین این دو را به تصویر بکشند.

- **شکستن قوانین واقعیت:** در رویاها، قوانین واقعیت و منطقی که در دنیای واقعی وجود دارند، ممکن است نقض شوند. این شکستن قوانین واقعیت می‌تواند تعارض و تضادی میان دنیای خیالی رویا و واقعیت فراهم کند.

- **تداخل دنیای درونی و بیرونی:** رویاها می‌توانند به‌عنوان پنجره‌ای به دنیای درونی شخصیت‌ها عمل کنند. این دنیای درونی ممکن است شامل خواسته‌ها، ترس‌ها، امیدها و انتظارات

شخصیت‌ها باشد که با دنیای بیرونی واقعیت تداخل دارند. این تداخل میان دنیای درونی و بیرونی شخصیت‌ها نقشی مهم در ایجاد تعارض بین واقعیت و خیال دارد.

- **ترکیب عناصر واقعی و خیالی:** رویاها می‌توانند عناصر واقعی و خیالی را در کنار هم استفاده کنند. این ترکیب میان عناصر واقعی و خیالی می‌تواند تعارض و تضاد بین دو دنیا را نشان دهد و تشریح بین واقعیت و خیال ایجاد کند.

به‌طور کلی، رویاها با استفاده از ترکیب عناصر واقعی و خیالی، شکستن قوانین واقعیت و تداخل دنیای درونی و بیرونی، تعارض بین واقعیت و خیال را در داستان نمایش می‌دهند. این تعارض‌ها می‌توانند دراماتیک بوده و احساسات و درگیری‌های شخصیت‌ها را به صورت نمادین و نشانگری نمایش دهند (فروید، ۱۴۰۲: ص ۶۵).

نقش رویاها در توسعه شخصیت

رویاها می‌توانند نقش مهمی در توسعه شخصیت‌ها در داستان داشته باشند. در زیر نقش‌هایی که رویاها می‌توانند در توسعه شخصیت‌ها ایفا کنند را بررسی می‌کنیم:

- **نمایش دنیای درونی شخصیت:** رویاها می‌توانند پنجره‌ای به دنیای درونی شخصیت‌ها باشند. آن‌ها ممکن است نشان دهنده خواسته‌ها، ترس‌ها، امیدها و انتظارات شخصیت‌ها باشند که در زندگی روزمره نمایش داده نمی‌شوند. این فرایند باعث می‌شود ما به شناخت عمیق‌تری از شخصیت‌ها برسیم و روند توسعه آن‌ها را بهتر درک کنیم.

- **روشن کردن تضادها و تغییرات شخصیتی:** رویاها تضادها و تغییرات شخصیتی را به نمایش گذاشته و نمایانگر تضادهای درونی شخصیت‌ها می‌باشد، این تضادها می‌توانند به توسعه و رشد شخصیت کمک کنند و داستان را به پیش ببرند.

- **آشکارسازی نقاط ضعف و قوت شخصیت:** در نمایان کردن نقاط ضعف و قوت شخصیت، رویاها می‌توانند کمک کنند. آن‌ها ممکن است شخصیت را در مواجهه با ترس‌ها و آرزوها، محدودیت‌ها و توانایی‌ها نشان دهند. این نمایش نقاط ضعف و قوت شخصیت به ما اجازه می‌دهد تا شخصیت را بهتر درک کنیم و روند توسعه آن را پیگیری کنیم.

- **ایجاد درگیری و تغییر:** رویاها در ایجاد درگیری‌ها و تغییرات در داستان نقش مهمی داشته و آن‌ها ممکن است شخصیت‌ها را با چالش‌ها و مواجهه‌های داخلی و خارجی روبرو کنند و تحت تأثیر قرار دهند. این درگیری‌ها و تغییرات می‌توانند شخصیت را به سمت رشد و توسعه هدایت کنند و داستان را جذاب‌تر کنند (راک، ۲۰۰۵: ص ۳۸).

ساختار زمانی در نمایش نامه‌های رویاپردازی

این فرایند به صورتی است که زمان واقعی و زمان رویا یا خیالی به صورت هم‌زمان یا پیوسته در کنار هم قرار می‌گیرند. در این نوع نمایش نامه‌ها، رویاها و واقعیت‌ها به هم تنیده می‌شوند و جوانبی از داستان در دنیای واقعی و جوانب دیگر در دنیای رویا یا خیالی رخ می‌دهند. این ساختار زمانی به نوعی می‌تواند نقش زمان را تغییر دهد و به نویسنده اجازه می‌دهد تا با استفاده از رویاها و خیال‌پردازی، احساسات، انتقالات و تغییرات شخصیت‌ها را به شکلی غیرمعمول و جذاب به تصویر بکشد.

تغییر و تحول ساختار داستانی

استفاده از رویاپردازی در نمایش نامه‌ها می‌تواند باعث تغییر و تحول ساختار داستانی شود. این روش به نویسنده امکان می‌دهد تا از راهبردهایی مانند شکستن زمان و مکان معمولی، ایجاد جهان‌های موازی و تغییر فرایند زمانی استفاده کند تا داستان را به صورت غیرقابل پیش‌بینی و جذاب به تصویر بکشد. نویسنده می‌تواند با تغییر جهت وقایع و تغییر ترتیب زمانی، خواننده را در شبکه‌ای از رویدادها و ارتباطات پیچیده قرار دهد. این تغییرات ساختاری از طریق رویاپردازی می‌تواند نظم آشکار داستان را به چالش بکشد و خواننده را در جستجوی آگاهی و تفسیر عمیق تر داستان مشغول کند (هورنی، ۱۹۸۶: ص ۷۲).

تأثیر رویاپردازی بر تجربه تماشاگران

رویاپردازی در نمایش نامه‌ها تأثیر قابل توجهی بر تجربه تماشاگران دارد. با ورود به دنیای رویا، تماشاگران در معرض تجربه‌های جدید، غیرمعمول و غافلگیرکننده قرار می‌گیرند که به آن‌ها امکان می‌دهد از معماری شگفت‌انگیز خلق شده توسط نویسنده و کارگردان بهره‌برداری کنند. رویاپردازی در نمایش نامه‌ها اغلب به دلیل طبیعت خاص رویاها، تغییر شخصیت‌ها، تلاقی زمان‌ها و دستیابی به اعماق ناخودآگاه، تماشاگران را به یک سفر عاطفی و تجربی می‌برد. تأثیر رویاپردازی بر تجربه تماشاگران شامل موارد زیر است:

- **آزادی خلاقیت:** رویاپردازی در نمایش نامه‌ها به نویسنده و کارگردان اجازه می‌دهد تا از قوانین و محدودیت‌های واقعیت فرار کنند و به خلاقیت بیشتری در خلق دنیا و شخصیت‌ها بپردازند. این آزادی خلاقیت قادر است تماشاگران را در حالتی از تعجب، تحسیر، هیجان و تأمل قرار دهد.
- **تحریک تخیل:** رویاپردازی در نمایش نامه‌ها می‌تواند تخیل تماشاگران را تحریک کند و آن‌ها را به دنیایی از واقعیت فرعی و داستان‌های خیالی معرفی کند. این تحریک تخیل می‌تواند تجربه

عمیقی را برای تماشاگران ایجاد کند و آن‌ها را به تفکر و تأمل در مسائل عمیق‌تر و فلسفی‌تر دعوت کند.

- **تحریک احساسات:** رویاپردازی در نمایش‌نامه‌ها می‌تواند احساسات مختلفی را در تماشاگران ایجاد کند، از جمله هیجان، ترس، شگفتی و همدردی. با ورود به دنیای رویا، تماشاگران تجربه‌های نو و متفاوتی را دریافت می‌کنند که می‌تواند آن‌ها را به عمق احساسات بشری و قوانین زندگی نزدیک‌تر کند.

چالش‌ها و راه‌کارهای نویسنده‌گان در نمایش‌نامه‌نویسی با استفاده از رویاپردازی

رویاپردازی در نمایش‌نامه‌نویسی چالش‌ها و راه‌کارهای خاص خود را دارد. در زیر، چند چالش متداول و راه‌کارهای مورد استفاده توسط نمایش‌نامه‌نویسان در نمایش‌نامه‌های که از رویاپردازی استفاده می‌کنند را بررسی خواهیم کرد:

- **منطق و پیوسته‌گی:** یکی از چالش‌های اصلی در استفاده از رویاپردازی در نمایش‌نامه‌ها، حفظ منطق داستان و پیوسته‌گی درون‌زاست. زیرا رویاها معمولاً شکل و شمایی غیرمعمول و غیرقابل توجه دارند. برای رفع این چالش، نمایش‌نامه‌نویسان باید تلاش کنند تا رویاها را به‌طور منطقی و هم‌آهنگ با دنیای نمایش‌نامه تعبیر کنند و آن‌ها را با داستان اصلی و شخصیت‌ها به خوبی پیوند بدهند.

- **اشتباه در تفسیر:** رویاپردازی ممکن است باعث ایجاد تفسیرهای متعددی در تماشاگران شود. هر تماشاگر ممکن است رویاها را به طریق خودش تفسیر کند و این می‌تواند منجر به ابهام و گمراهی شود. راه‌کار که به‌طور معمول توسط نمایش‌نامه‌نویسان در نظر گرفته می‌شود، ارائه عناصر و نشانه‌های مشخصی در داستان است که به تماشاگران کمک می‌کند تا رویاها را به درستی تفسیر کنند و به درک صحیحی از مفهوم داستان برسند.

- **تعادل بین واقعیت و رویا:** چالش دیگری، تعادل بین عناصر واقعیت و عناصر رویاست. بیش از حد استفاده از رویاها ممکن است منجر به از دست دادن ارتباط با تماشاگران، از دست رفتن و از بین رفتن داستان شود. در عین حال، کمبود استفاده از رویاپردازی می‌تواند تجربه تماشاگران را محدود کند. راه‌کاری که معمولاً به کار برده می‌شود، تعادل مناسبی بین عناصر واقعیت و عناصر رویاست تا تماشاگران بتوانند به‌طور همزمان در دنیای واقعیت و دنیای رویا غرق شوند. راه‌کارهای دیگری که برای حفظ تعادل بین واقعیت و رویا در نمایش‌نامه‌ها وجود دارد، به شرح زیر می‌باشد:

- **استفاده از نمادها:** نمادها می‌توانند به شکلی کمیاب و منحصر به فرد برای ارائه عناصر رویاپردازی در نمایش نامه استفاده شوند. با استفاده از این روش، نمایش نامه‌نویس می‌تواند عناصر رویا را به صورت مجازی درون عناصر واقعیت پنهان کند و این امکان را برای تماشاگران فراهم کند تا درک عمیقی از داستان و پیام آن داشته باشند.
- **تغییر شیوه‌ی نوشتاری:** در برخی موارد، تغییر شیوه‌ی نوشتاری می‌تواند به حفظ تعادل بین واقعیت و رویا کمک کند. برای مثال، ممکن است نمایش نامه‌نویس برای نمایش عناصر رویاپردازی از سبک نوشتاری واقع‌گرایانه به سبکی فانتزی و غیرمعمول تغییر کند تا جذابیت و شگفتی بیشتری به داستان ببخشد.
- **استفاده از تکنیک‌های تجسم:** تکنیک‌های تجسم مانند نمایش تصویری، صداها، نورپردازی و تنظیمات صحنه می‌توانند به‌طور مستقیم در ایجاد تعادل بین واقعیت و رویا در نمایش نامه مفید باشد. استفاده از این تکنیک‌ها می‌تواند به تماشاگران امکان بدهد تا به‌طور واقعیت‌محورانه در دنیای نمایش نامه غرق شوند و در عین حال از عناصر رویاپردازی لذت ببرند (مارتین، ۲۰۰۲: ص ۵۵).

یافته‌ها

بنده به حیث نگارنده این مقاله دریافتیم که استفاده از رویاپردازی در نوشتن نمایش نامه خیلی مفید بوده و تاثیرات مثبت را در قبال دارد. نویسندگان با استفاده از رویاپردازی می‌توانند شخصیت‌های جذاب و واقعی را در داستان خویش ایجاد و پرورش دهند. از جریان مطالعات مقالات و کتب که در این رابطه تحریر گردیده است دریافت گردید که استفاده از رویاپردازی کار نویسندگان این رشته را آسان‌تر می‌کند و از کار خویش نتیجه‌ی بهتر را بدست می‌آورند. در رابطه به موضوع تحقیق فوق نظریه‌پردازان و نویسندگان نظریه‌ها و کتاب‌های تحریر نموده‌اند، اما بنده با مطالعات دقیق خویش نکات کلیدی و ارزش‌مند هر مقاله و کتاب را جمع‌آوری نموده تا به نویسندگان محترم این رشته مفید واقع شود. اما مهم‌تر از همه در جریان جمع‌آوری معلومات مشخص گردید که تا اکنون در رابطه به موضوع فوق به هیچ زبان ملی کشور افغانستان تحقیق صورت نگرفته و کار بنده اولین تحقیق در این رابطه در افغانستان می‌باشد. فرق کار من با نویسندگان سایر کشورها که در رابطه به این موضوع تحقیق نموده‌اند در این‌ست که، سایر نویسندگان به شکل کلی به این موضوع پرداخته و موضوعات فرعی بیشتری را در اثر خویش گنجانیده‌اند ولی بنده صرف در رابطه به نمایش نامه‌نویسی به کمک رویاپردازی پرداخته و موضوعات، شاخص‌ها، روش‌ها و سایر موارد که به اصل موضوع تحقیق قوت می‌بخشد و نویسندگان

محترم زودتر بتواند به اصل هدف که چگونه با استفاده از رویاپردازی در نمایش‌نامه‌نویسی یک اثر عالی و جذاب را بنویسند برسند.

نتیجه‌گیری

در نتیجه گفته می‌توانیم که نمایش‌نامه‌نویسی به کمک رویاپردازی به وضوح نشان می‌دهد که رویاپردازی می‌تواند به‌عنوان یک ابزار قدرت‌مند در فرایند نوشتن نمایش‌نامه‌ها به کار گرفته می‌شود. از طریق این روش، نویسندگان می‌توانند خود را از محدودیت‌های واقعیت فیزیکی آزاد کنند و دنیای خلاقانه و فانتزی را در داستان‌های خود بیان کنند. به واسطه رویاپردازی، شخصیت‌ها می‌توانند درگیر تحولات عمیق و تضادهای روحی شوند، که این امر به داستان عمق و پویایی می‌بخشد. همچنین، رویاپردازی قادر است نقاط ضعف و قوت شخصیت‌ها را به نمایش بگذارد و به نویسندگان امکان می‌دهد تا به بررسی عمیق‌تری از مسائل انسانی و واقعیت‌های زنده‌گی بپردازند. این تکنیک می‌تواند به خواننده اجازه دهد درباره جوانب مختلف زندگی و مسائل معنوی فکر کند و درک عمیق‌تری از جهان پیرامون پیدا کند.

به‌طور خلاصه، در این مقاله به روشنی نشان داده شده که استفاده از رویاپردازی به نویسندگان نمایش‌نامه امکان می‌دهد داستان‌های الهام‌بخش و بی‌نظیری ایجاد کنند و خواننده‌گان را به تأمل و تفکر درباره مسائل بزرگتری دعوت کنند. با استفاده از قدرت خلاقیت و آزادی رویاپردازی، نویسندگان می‌توانند دنیایی جدید و منحصر به فرد را خلق کنند که خواننده‌گان را به سفری نامحدود در عمق انسانیت و خیال می‌برد.

پیشنهادات

پیشنهاد بنده به حیث نگارنده این اثر و هنرمند تئاتر به تمام دست‌اندرکاران و نویسندگان بخصوص نویسندگان محترم نمایش‌نامه و فلم‌نامه این است که در هنگام نوشتن نمایش‌نامه و فلم‌نامه از تخیلات، و رویاهای خویش استفاده نمایند. رویاها نویسنده را در مسیر کارش کمک می‌کند و در نتیجه می‌تواند یک اثر خوبی نمایشی را تهیه نماید.

منابع

- اسمیت، ج. (۲۰۲۲). رویاپردازی و خلاقیت در نمایش نامه نویسی. ایران: فصلنامه هنر و ادبیات تطبیقی. دوره ۱، شماره ۴، صص ۲۱-۲۲.
- اگری، ل. (۱۴۰۱). فن نمایش نامه نویسی. ترجمه مهدی فروغ. تهران: انتشارات نگاه.
- بندتی، ج. (۱۴۰۲). هنر بازیگر: تاریخ اساسی بازیگری، از دوران کلاسیک تا امروز. ترجمه آراز بارسقیان. تهران: نشر وزان.
- فروغی، م. ع. (۲۰۱۳). واژه نامه هنر و ادبیات. تهران: ناشر فرهنگستان زبان و ادب فارسی.
- فروید، ز. (۱۴۰۱). مقدمه کلی بر روان کاوی. ترجمه هاشم رضی. تهران: انتشارات مصدق.
- فروید، ز. (۱۴۰۲). تفسیر خواب. چاپ پنجم، ترجمه عفت السادات حق گو. تهران: انتشارات شباهنگ.
- گوستاو یونگ، ک. (۱۹۶۱). رویاپردازی: تحلیل و تفسیر رویاها. ترجمه رضا رضای. تهران: نشر فروغی.
- نابوکوف، و. (۲۰۱۷). نمایش نامه نویسی: تئوری و عمل. ترجمه محمدرضا هدایتی. تهران: نشر مرکز.
- Artaud, A. (2002). *The Theater and Its Double*. France: Published Grove Press.
- Bachelard, G. (2014). *The Poetics of Space*. Presses Universities' de France.
- Boal, A. (2008). *Theater of the Oppressed*. London: Pluto Press.
- Dali, S. (2024). *The Secret Life*. Volume Two. Australia: *Publisher Deicide Press*.
- Freud, S. (1995). In P. Gay (Ed.), *The Freud reader*. New York: W. W. Norton & Company.
- Hornby, R. (1986). *Drama, metadrama, and perception*. London: Associated University Presses.
- Martin, P. (2002). *The Writer's Guide to Fantasy Literature: From Dragon's Lair to Hero's Quest*. Publisher: Kalmbach Publishing Co.
- McLaughlin, B. (1997). *The playwright's process: Learning the craft from today's leading dramatists*. New York: Back Stage Books.
- Rock, A. (2005). *The Mind at Night: The New Science of How and Why We Dream*. New York: Publisher Basic Books.
- Spencer, S. (2002). "The Playwright's Guidebook: An Insightful Primer on the Art of Dramatic Writing". London, United Kingdom: Publisher Faber & Faber.
- States, B. O. (2007). *The phenomenological attitude*. In J. G. Reinelt & J. R. Roach (Eds.), *Critical theory and performance*. (Rev. ed., pp. 26). Ann Arbor: University of Michigan Press.
- States, B. O. (2011). *Dreaming and Storytelling*. Publisher: Cornell University Press.
- Wilshire, B. (1982). *Role playing and identity: The limits of theatre as metaphor*. Bloomington: Indiana University Press.
- Zahavi, D. (2002). *Husserl's phenomenology*. Stanford: Stanford University Press.